

Bruksela, 26 maja 2020 r.
(OR. en)

8208/20

CULT 26
SUSTDEV 54
PROCIV 30

WYNIK PRAC

Od:	Sekretariat Generalny Rady
Do:	Delegacje
Nr poprz. dok.:	7680/20
Dotyczy:	Konkluzje Rady w sprawie zarządzania ryzykiem w obszarze dziedzictwa kulturowego

Delegacje otrzymują w załączeniu konkluzje Rady w sprawie zarządzania ryzykiem w obszarze dziedzictwa kulturowego, przyjęte przez Radę w drodze procedury pisemnej w dniu 25 maja 2020 r., zgodnie z art. 12 ust. 1 akapit 1 regulaminu Rady i art. 1 decyzji Rady 2020/556.

Zgodnie z decyzją Komitetu Stałych Przedstawicieli z dnia 14 maja 2020 r. konkluzje te zostaną przekazane do publikacji w *Dzienniku Urzędowym UE*.

Konkluzje Rady w sprawie zarządzania ryzykiem w obszarze dziedzictwa kulturowego

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

BIORĄC POD UWAGĘ:

1. kontekst polityczny przedstawiony w załączniku;

PRZYPOMINAJĄC, ŻE:

2. dziedzictwo kulturowe w całej jego różnorodności (materialne – w tym obiekty i krajobrazy, artefakty i pomniki – lub niematerialne, obejmujące wiedzę, umiejętności i praktyki, tradycje ustne i sztuki widowiskowe) stanowi istotne źródło tożsamości, innowacji i kreatywności dla poszczególnych osób i społeczeństwa i, poza przyrodzoną wartością, jaką stanowi dla rozwoju i dobrostanu społeczeństwa europejskiego i której nie da się ocenić, wnosi również istotny wkład we wzrost gospodarczy, włączenie społeczne i zrównoważony rozwój;
3. znaczenie dziedzictwa kulturowego, które zostało podkreślone w nowym unijnym Programie strategicznym na lata 2019–2024 i któremu nadano priorytet w planie prac w dziedzinie kultury na lata 2019–2022 oraz w Nowym europejskim programie na rzecz kultury, powinno być brane pod uwagę zarówno przy realizacji celów zrównoważonego rozwoju, jak i podczas przygotowywania programów rozwoju na szczeblu krajowym;
4. dziedzictwo kulturowe może być zagrożone na wiele sposobów: z powodu niezamierzonej lub zamierzonej działalności człowieka, zagrożenia naturalnego, jednorazowego lub powtarzającego się wydarzenia lub z powodu powolnego niszczenia, wyludniania lub nagłej klęski lub katastrofy;

5. osiągnięcia Europejskiego Roku Dziedzictwa Kulturowego 2018 powinny posłużyć za podstawę działań afirmatywnych w odniesieniu do określania ryzyka i zarządzania nim w obszarze dziedzictwa kulturowego;
6. ochrona dziedzictwa kulturowego przed różnymi zagrożeniami jest celem ukierunkowanego zestawu działań objętych trzecim filarem europejskich ram działania w zakresie dziedzictwa kulturowego „Dziedzictwo kulturowe na rzecz odpornej Europy”.

UZNAJĄC:

7. uznane na szczeblu międzynarodowym instrumenty normatywne, standardy i zasady dotyczące konserwacji i restauracji oraz wkład organizacji międzynarodowych (takich jak UNESCO i Rada Europy) oraz rządowych i międzyrządowych (takich jak ICCROM), pozarządowych i zawodowych (takich jak ICOMOS i ICOM) w zachowanie dziedzictwa kulturowego;
8. pilny charakter zachęcania do współpracy na wszystkich stosownych szczeblach i ze wszystkimi stosownymi partnerami, by rozpoznawać czynniki zagrożenia, a tym samym znaczenie stworzenia i wdrażania planów zarządzania ryzykiem w obszarze dziedzictwa kulturowego;
9. że ustanowienie długoterminowych środków poprzez wdrażanie planów zarządzania ryzykiem równoległe z planowanymi politykami, środkami ochrony i dobrymi praktykami jest kluczowe dla sprawnego zapobiegania szkodom i ich ograniczania w ukierunkowanym na ludzi podejściu do zabezpieczania dziedzictwa kulturowego.

UZNAJĄC, ŻE:

10. zmiana klimatu to zjawisko globalne i ogromne wyzwanie, które ma duży wpływ na dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze, i że konieczne jest, w jak największym stopniu, podejmowanie środków służących zapobieganiu negatywnym skutkom, ich ograniczaniu, dostosowywaniu się do nich, a tam gdzie to możliwe – ich likwidowaniu;
11. w czasach rosnącej niepewności na szczeblu międzynarodowym, w tym coraz większej liczby sytuacji nagłych i klęsk lub katastrof, zabezpieczenie dziedzictwa kulturowego i zrównoważone zarządzanie nim jest istotnym źródłem odporności społecznej i plusem w działaniach klimatycznych i, w tym względzie, UE i państwa członkowskie mogą odgrywać ważną rolę jako globalny podmiot w zarządzaniu ryzykiem dotyczącym dziedzictwa kulturowego;
12. kryzysy, takie jak pandemia COVID-19, mają ogromny wpływ na sektory kulturalny i kreatywny pod względem gospodarczym i społecznym. Radykalna utrata dochodów, zakłócenie wymiany wiedzy, przerwanie prac w zakresie utrzymywania i restauracji, ograniczenie dostępu i uczestnictwa wymagają między innymi większego skupienia się na zrównoważoności i odporności jako kluczowym elemencie zarządzania dziedzictwem kulturowym;
13. planowanie przestrzenne, budownictwo i zagospodarowanie terenu, tak w miastach, jak i w obszarach wiejskich, wymagają pełnego zaangażowania zainteresowanych stron, tak by dziedzictwo kulturowe było postrzegane jako zasób i nie było zagrożone lub zaniedbywane;
14. włączenie zarządzania ryzykiem do kształcenia, zarówno w ramach szkoleń zawodowych, jak i uczenia się przez całe życie, jest konieczne do zapewnienia, by społeczności były informowane o ryzyku i bardziej uczestniczyły w środkach służących zabezpieczeniu i ochronie;
15. badania odgrywają istotną rolę w zrozumieniu charakteru i skutków zagrożeń, takich jak zmiana klimatu, i w opracowywaniu innowacyjnych i sprawnych metodologii zarządzania ryzykiem w obszarze dziedzictwa kulturowego;

ZWRACA SIĘ DO PAŃSTW CZŁONKOWSKICH, BY W RAMACH SWOICH KOMPETENCJI I Z NALEŻYTYM POSZANOWANIEM ZASADY POMOCNICZOŚCI:

16. określiły innowacyjne narzędzia i podejścia dostępne na szczeblu UE służące identyfikowaniu ryzyka, zapobieganiu mu, gotowości w przypadku jego wystąpienia i ograniczaniu go i by aktywnie z nich korzystały, by przyczynić się do procesu zrównoważonego zachowania, monitorowania i łatwiejszej oceny ryzyka;
17. dzieliły się informacjami na temat istniejących sieci ekspertów ds. dziedzictwa, na szczeblu krajowym i innych szczeblach, aby propagować identyfikowanie, ochronę, konserwację lub restaurowanie dziedzictwa kulturowego Europy;
18. opracowywały, w odpowiednich przypadkach, wspólne mechanizmy zarządzania ryzykiem, propagowały współpracę na wszystkich szczeblach i wzmacniały, w całym procesie decyzyjnym i na wszystkich szczeblach zarządzania dziedzictwem, przyjęcie podejść opartych na współpracy i zasadach partycypacyjnego sprawowania rządów i dzielonej odpowiedzialności;
19. uznawały i włączały dziedzictwo kulturowe w polityki dotyczące ryzyka związanego z klęskami lub katastrofami i plany zarządzania na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i unijnym i ustanawiały, w odpowiednich przypadkach, współpracę międzysektorową, tak by zapewnić odpowiednie zarządzanie ryzykiem w obszarze dziedzictwa kulturowego, uwzględniając stosowne przepisy, jak określono w decyzji nr 1313/2013/UE w sprawie Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności;
20. zwracały szczególną uwagę na ochronę dziedzictwa kulturowego w mniej zaludnionych obszarach, z myślą o udostępnieniu odpowiednich środków ograniczania ryzyka na szczeblu lokalnym i regionalnym;
21. wzmocniły rolę rejestrowania i dokumentowania w odniesieniu do zachowywania treści niecyfrowych, zdigitalizowanych i pierwotnie cyfrowych, w stosunku do których należy brać pod uwagę takie cechy jak interoperacyjność, kompatybilność, dostępność i trwałość;

22. zachęcały do działań wspierających regularne prace konserwatorskie nieruchomego i ruchomego dziedzictwa kulturowego i gospodarowanie krajobrazem oraz stosowanie odpowiednich i wysokiej jakości metod, technik i materiałów w procesach konserwatorskich, tak by propagować zrównowagę;
23. propagowały zachowywanie i przekazywanie tradycyjnych umiejętności i rzemiosł i przygotowały, w odpowiednich przypadkach, konkretne działania szkoleniowe, by uwzględniać zarządzanie ryzykiem na wszystkich etapach rozwoju zawodowego ekspertów ds. dziedzictwa i innych profesjonalistów w tej dziedzinie;
24. zwiększały wiedzę na temat pojawiającej się technologii cyfrowej – w szczególności postępów w technologiach 3D – i ją wykorzystywały; technologia ta stanowi podstawę innowacyjnych badań, dokumentacji i interpretacji dziedzictwa kulturowego oraz stosowania odpowiednich metod zabezpieczania;
25. wykorzystywały, w odpowiednich przypadkach, dostępne dane dostarczane przez programy satelitarne, takie jak Copernicus, i inne źródła, by monitorować dziedzictwo kulturowe; w tym kontekście korzystać można z produktów otrzymywanych dzięki technologiom obserwacji Ziemi, takich jak mapy oceny ryzyka i wskaźniki zmiany klimatu;
26. wzmacniały znaczącą rolę odgrywaną w zarządzaniu ryzykiem przez władze, instytucje kulturalne, takie jak muzea, archiwa, biblioteki, galerie, depozytariuszy i właścicieli dóbr kultury oraz obywateli i społeczeństwo obywatelskie, i podkreślały potrzebę bliskiej współpracy pomiędzy nimi;

ZWRACA SIĘ DO PAŃSTW CZŁONKOWSKICH I KOMISJI, BY:

27. zwiększały świadomość na temat istniejących finansowych i logistycznych zasobów w odniesieniu do kwestii związanych z zabezpieczaniem zagrożonego dziedzictwa i uruchamiały te zasoby;

28. wzmacniały możliwości zwiększania świadomości, mobilności i wymiany doświadczeń pomiędzy stosownymi zainteresowanymi stronami, tak by bardziej sprawnie móc dzielić się dobrymi praktykami, w szczególności dotyczącymi przywrócenia sytuacji po klęsce lub katastrofie, i najnowszymi postępami w obszarze zarządzania ryzykiem oraz by wspierać budowanie zdolności i transfer wiedzy;
29. zachęcały młodych ludzi z Europy do uczestniczenia w różnych działaniach w obszarze dziedzictwa kulturowego, również w tych, które zwiększają wagę przykładaną do zabezpieczania dziedzictwa;
30. wносиły wkład, w odpowiednim przypadku, w dyskusje na tematy dotyczące zarządzania ryzykiem w ramach grupy ekspertów Komisji ds. dziedzictwa kulturowego, ze szczególnym uwzględnieniem metod identyfikowania i zmniejszania strat oraz zapobiegania im oraz analizy i nadawania priorytetów w działaniach następczych po wystąpieniu ryzyka;
31. przekazywały pozytywne komunikaty opinii publicznej na temat wartości dziedzictwa kulturowego poprzez propagowanie odpowiedzialnego zachowania i uczestnictwa w działaniach służących zabezpieczeniu dziedzictwa;

ZWRACA SIĘ DO KOMISJI, BY:

32. rozważyła przygotowanie podręcznika UE na temat zarządzania ryzykiem w obszarze dziedzictwa kulturowego, którego podstawą mogłyby być: a) wyniki projektów wymienionych w ramach dziewiątego klastra o nazwie „Ochrona dziedzictwa kulturowego przed katastrofami naturalnymi i zmianą klimatu”, b) analiza krajowych sprawozdań dotyczących zarządzania ryzykiem związanym z klęskami lub katastrofami; sprawozdania te mają zostać przedłożone Komisji do 31 grudnia 2020 r., zgodnie z Wytycznymi dotyczącymi sprawozdawczości w zakresie zarządzania ryzykiem związanym z klęskami lub katastrofami, art. 6 ust. 1 lit. d) decyzji nr 1313/2013/UE w sprawie Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności i c) stosowne elementy krajowych planów lub strategii dostosowania do zmiany klimatu. W tym kontekście wykorzystywać można również wysiłki na rzecz ustanawiania sieci centrów kompetencji w całej UE służące zabezpieczeniu wiedzy na temat zagrożonego dziedzictwa kulturowego poprzez digitalizację na dużą skalę, ogłoszoną w Nowym europejskim programie na rzecz kultury;

33. kontynuowały toczący się dialog i współpracę z sieciami, które nabywają cenne doświadczenia w dziedzinie zarządzania ryzykiem w obszarze dziedzictwa kulturowego;
 34. dążyły do synergii ze stosownymi międzynarodowymi (rządowymi, międzyrządowymi i pozarządowymi) organizacjami, tak by w sposób zrównoważony zachowywać i chronić dziedzictwo kulturowe dla obecnych i przyszłych pokoleń.
-

Dokumenty źródłowe dotyczące polityki

Rada Europejska

- Konkluzje Rady Europejskiej z dnia 14 grudnia 2017 r. (dok. EUCO 19/1/17 REV 1)
- *Nowy program strategiczny na lata 2019–2024* (przyjęty przez Radę Europejską w dniu 20 czerwca 2019 r.)

Deklaracje ministerialne

- *Deklaracja z Davos – W kierunku wysokiej jakości Baukultur w Europie*, 20–22 stycznia 2018 r.
- *Deklaracja współpracy w sprawie postępów w zakresie digitalizacji dziedzictwa kulturowego*, Bruksela, Digital Day 2019, 8 kwietnia 2019 r.
- *Deklaracja bukareszteńska ministrów kultury i ich przedstawicieli na temat roli kultury w budowaniu przyszłości Europy*, 16 kwietnia 2019 r.
- *Deklaracja przyjęta podczas nieformalnego posiedzenia ministrów państw członkowskich Unii Europejskich odpowiedzialnych za sprawy kultury i sprawy europejskie*, Paryż, 3 maja 2019 r.

Rada

Konkluzje

- *Konkluzje Rady na temat architektury: udział kultury w zrównoważonym rozwoju* (Dz.U. C 319 z 13.12.2008, s. 13)

- *Konkluzje Rady z dnia 12 maja 2009 r. w sprawie kultury jako katalizatora kreatywności i innowacji (8749/1/09 REV 1)*
- *Konkluzje Rady w sprawie udziału kultury w rozwoju lokalnym i regionalnym (Dz.U. C 135 z 26.5.2010, s. 15)*
- *Konkluzje Rady w sprawie dziedzictwa kulturowego jako strategicznego zasobu zrównoważonej Europy (Dz.U. C 183 z 14.6.2014, s. 36)*
- *Konkluzje Rady na temat zarządzania partycypacyjnego dziedzictwem kulturowym (Dz.U. C 463 z 23.12.2014, s. 1)*
- *Konkluzje Rady w sprawie promowania dostępu do kultury za pomocą środków cyfrowych ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju odbiorców (Dz.U. C 425 z 12.12.2017, s. 4)*
- *Konkluzje Rady w sprawie potrzeby wyeksponowania dziedzictwa kulturowego we wszystkich politykach UE (Dz.U. C 196 z 8.6.2018, s. 20)*
- *Konkluzje Rady w sprawie planu prac w dziedzinie kultury na lata 2019–2022 (Dz.U. C 460 z 21.12.2018, s. 12)*
- *Konkluzje Rady w sprawie młodego pokolenia twórców (Dz.U. C 189 z 5.6.2019, s. 34)*
- *Konkluzje Rady w sprawie strategicznego podejścia UE do międzynarodowych stosunków kulturalnych i ram działania (Dz.U. C 192 z 7.6.2019, s. 6)*

Rezolucje

- *Rezolucja ministrów odpowiedzialnych za sprawy kultury, zebranych w Radzie w dniu 13 listopada 1986 r., w sprawie ochrony europejskiego dziedzictwa architektonicznego (Dz.U. C 320 z 13.12.1986, s. 1)*
- *Rezolucja Rady Unii Europejskiej i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie w sprawie kulturowego wymiaru zrównoważonego rozwoju (Dz.U. C 410 z 6.12.2019, s. 1)*

Komisja

Komunikaty

- *Ku zintegrowanemu podejściu do dziedzictwa kulturowego w Europie (COM(2014) 477 final)*
- *Wzmocnienie tożsamości europejskiej dzięki edukacji i kulturze. Wkład Komisji Europejskiej w spotkanie przywódców w Göteborgu, 17 listopada 2017 r. (COM(2017) 673 final)*
- *Nowy europejski program na rzecz kultury (COM(2018) 267)*
- *Europejski Zielony Ład (COM(2019) 640 final)*

Wspólne komunikaty Komisji Europejskiej i Wysokiego Przedstawiciela Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa

- *W stronę strategii UE w dziedzinie międzynarodowych stosunków kulturalnych (JOIN(2016) 29 final)*

Zawiadomienia

- *Wytyczne dotyczące sprawozdawczości w zakresie zarządzania ryzykiem związanym z klęskami lub katastrofami*, art. 6 ust. 1 lit. d) decyzji nr 1313/2013/UE (OJ C 428 z 20.12.2019, p. 8)

Dokumenty robocze służb Komisji

- *Europejskie ramy działania w zakresie dziedzictwa kulturowego* (SWD(2018) 491 final)

Sprawozdania

- *Sprawozdanie Komisji dla Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów w sprawie wdrożenia, wyników i ogólnej oceny Europejskiego Roku Dziedzictwa Kulturowego 2018* (COM(2019) 548 final)

Badania

- *Ochrona dziedzictwa kulturowego przed klęskami żywiołowymi i katastrofami spowodowanymi przez człowieka. Analiza porównawcza zarządzania ryzykiem w UE – badanie* (kwiecień 2018)

Organizacja Narodów Zjednoczonych

- Plan działania z Hyogo na lata 2005-2015: Budowanie odporności krajów i społeczności na klęski żywiołowe
- Ramy z Sendai dotyczące ograniczania ryzyka klęsk żywiołowych w latach 2015–2030

UNESCO

- *Konwencja o ochronie dóbr kultury w razie konfliktu zbrojnego* (Haga, 1954)
- *Konwencja sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego* (1972)
- *Konwencja o ochronie podwodnego dziedzictwa kulturowego* (2001)
- *Karta ochrony dziedzictwa cyfrowego* (2003)
- *Konwencja w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego* (2003)
- *Strategia ograniczania ryzyka w odniesieniu do dóbr światowego dziedzictwa* (wersja zmieniona, 2007)
- *Zarządzanie ryzykiem związanym z klęskami i katastrofami w odniesieniu do światowego dziedzictwa* (podręcznik, czerwiec 2010)
- *Deklaracja budapesztańska światowego dziedzictwa* (przyjęta przez Komitet Światowego Dziedzictwa UNESCO w czerwcu 2002)

Rada Europy

- Konwencja ramowa w sprawie znaczenia dziedzictwa kulturowego dla społeczeństwa (konwencja z Faro, 2005)
- Zalecenie Komitetu Ministrów Rady Europy (2017) 1 dla państw członkowskich dotyczące strategii europejskiego dziedzictwa kulturowego na XXI wiek (2017)
- Europejska konwencja o przestępstwach przeciwko dobrom kultury (2017)
- Porozumienie między UE i krajami basenu Morza Śródziemnego dotyczące poważnych zagrożeń (EUR-OPA)

Inne opracowania

- Pierwsza pomoc dla dziedzictwa kulturowego w czasach kryzysu (ICCROM i Prince Claus Fund for Culture and Development, 2018)
 - Europejskie zasady jakości dotyczące finansowanych przez UE interwencji o potencjalnym wpływie na dziedzictwo kulturowe (ICOMOS, 2019)
 - Sprawozdanie dotyczące zagrożeń globalnych 2020 (Światowe Forum Ekonomiczne)
-